

20 Yaşındayız

ANDANTE

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

TANPINAR'LA
LONDRA VE BURSA'DA
ZAMANIN SESLERİ

NEW VIRTUOSU
OXFORD USTALIK
SINIFI

ÖZEL DOSYA

Doğumunun 100. Yıl Dönümünde

György Ligeti

EMİN ADIMLARLA
ZİRVEYE DOĞRU
İLERLİYOR
UMUT SAĞLAM

AVRUPA'NIN OPERA
SAHNELERİNDE
PARLAYAN BİR YILDIZ
FERİDE BÜYÜKDENKTAŞ

ISSN 1306-374X
9 771303 774011
HAZİRAN 2023
Yıl 20 - Sayı 200
Fiyatı 50 TL

Avrupa'nın Opera Sahnelerinde Parlayan Bir Yıldız

Feride Büyükdenktaş

Batuhan Meriçtan

Uluslararası sahnelerdeki başarılı performanslarını takdirle takip ettiğimiz mezzo-soprano Feride Büyükdenktaş, 17 Haziran 2023 akşamı 51. İstanbul Müzik Festivali kapsamında sahnede olacak. Sanatçımızla konser öncesi keyifli bir söyleşi yaptık.

Müzikle ilk kez nasıl tanıştınız, ailenizde müzisyen var mıydı? Şanın meslek olarak hayatınızda yer almasına karar verdiğiniz süreçten biraz bahsedebilir misiniz?

Ben hep şarkı söyleyen bir çocuktum, kendimi bildiğimden beri ne duysam anında ezberlerdim. Ailemde profesyonel müzisyen olmamasına rağmen müziğin çok sevildiği bir evde büyüdüm. İlkokulda uzun süre Türk halk müziği korosundaydım. Lise yıllarında ise hem gitar çalıp hem şarkı söylediğim bir rock grubum vardı. Şarkı söylemeyi ana dal olarak okumak istediğime ilk kez üniversiteye hazırlanırken, lisenin son yılında karar verdim. Klasik şan eğitimin böylelikle 17 yaşında başladı.

Klasik müzik sizin için nasıl bir anlam taşıyor, aranızda nasıl bir bağ oluştu ve bu yoldan devam etmeye karar verdiniz?

Sanırım beş ya da altı yaşındaydım, bir gün dayım odasında gitar çalarken yanına gittiğimi hatırlıyorum. Beni karşısına oturtup The Beatles'ın *Let it be* şarkısını çaldı. Hayatımda ilk defa müziğin bana ne kadar çok duygu hissettirdiğini o zaman farkettim. Nedenini dahi anlayamadan o kadar duygulanmışım ki, sanki dayımın parmaklarından ve sesinden akan ezgiler benim ruhuma dokunuyordu. O gün müzikle aramda sonsuz bir bağ oluştu sanırım.

Klasik müziğe, özellikle de insanın kendi sesiyle keşfedebileceğine karşı olan inanılmaz merakım ise ilk şan dersimi

aldığım gün, ilk görüşte aşk misali başladı. Kendimden daha önce hiç duymadığım bir tını duymuştum, daha da ilerisini keşfetme isteğim, klasik müziğe olan adanmışlığıma sebep oldu diyebilirim.

Klasik şan eğitimi almaya ve eğitiminizi konservatuvarda sürdürmeye nasıl karar verdiniz? Bu dönemde ne gibi zorluklarla karşılaştınız, nasıl üstesinden geldiniz? Bu süreç boyunca sizi destekleyen, ailenizden veya çevrenizden birileri oldu mu?

Lise son sınıfta tüm arkadaşlarım üniversitede okumak istedikleri yönü belirlemişlerdi. Kendime ilk defa o zaman “peki ben ne yapmak istiyorum?” diye sorduğumda tek gönlümden geçen şarkı söylemek idi. Bunun üzerinde ailemle birlikte şarkı söylemenin nerede ve nasıl ana dal olarak okunacağını araştırmaya başladık. Yollarımız sevgili okulum İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ile kesişti, bir yıl giriş sınavına şan dersleri alarak hazırlandıktan sonra Opera ve Şan bölümünde öğrenciliğime başladım. Ne mutlu ki ailem ve yakın çevrem beni hep desteklemiştir. İnsan hayatın her alanında zaman zaman zorluklarla karşılaşabiliyor. Mesleğimin bugün şan olmasını kararlılığım ve ne istediğimi iyi biliyor olmama borçluyum.

Sizlerle bir anımı paylaşmak isterim. Üzerimde okul üniformam, dedem beni okuldan alıp “Konservatuvara gidiyoruz. Sesine bakacaklarmış” dedi. Meğer kendisi

gitmiş “Torunum şan okumak istiyor, bizi yönlendirebilir misiniz?” diye sormuş. Bunun üzerine sevgili Çiçek Kanter “Getirin torununuzu bir dinleyelim” demiş. Hocanın karşısında tir tir titreyerek ağladığımı hatırlıyorum. Bir süre beni sakinleştirmeye çalıştıktan sonra “Evladım bence sen şan okuma bu işte para yok, daha geçerli bir meslek edin.” diye öğüt verdi. “Olmaz” dedim. “Peki o zaman biraz sesine bakalım” dedi ve bana egzersizler yaptırmaya başladı. İç güdüsel olarak kafa sesiyle yapmaya çalıştım. Tabii ki sesim çok cılız duyuluyordu. Bunun üzerine “Ne yazık ki sende opera okuyabilecek bir ses yok” dedi. Ben ise “Hayır ben kafa sesiyle söylemeyi bilmiyorum o yüzden yapmıyorum” dedim. “O halde bana bir şarkı söyle” dedikten sonra ben Ajda Pekkan’ın *Ya Sonra* adlı parçasını seslendirdim. Az evvelki cılız hâlinden eser yoktu bu sefer tahmin edersiniz ki. Sesimin gürlüğüne şaşırın sevgili hocam “Çok güzel göğüs sesin var, bence sen müzikal oku” dedi. Ben ise “Hayır, ben opera söylemeyi öğrenmek istiyorum. Lütfen yapıp yapamayacağımı görmem için bana bir şans verin” diye yanıtladım. İnatçılığım

hocamı nihayet ikna etmiş olsam gerek ki “Eh, peki madem” diyip yanımda ilk şan hocama telefon açtı. Böylelikle şan dersleri almaya başladım, yaklaşık üç ay sonra ise Scarlatti’den antik arylalar söyleyebilir hâle gelmiştim. Üzerimde emeği geçen tüm hocalarımı sevgiyle bu vesileyle anıyorum.

Eğitiminize yurt dışında, Avusturya’da devam etmeye nasıl karar verdiniz? Bu süreç size neler kazandırdı? Bir şan sanatçısının perspektifinden geriye dönüp bakınca bu süreci nasıl değerlendirirsiniz? Bu sürecin zorlukları nelerdi ve bu zorlukların üstesinden nasıl geldiniz?

Üniversitenin son senesinde Avrupa’da yüksek lisans yapmaya karar verdim. Katıldığım bir yarışmada beni dinleyen ünlü İngiliz piyanist Charles Spencer beni Almanya’nın Husum şehrinde bas-bariton Ulf Bästlein ile birlikte verdiği ustalık sınıfına davet etti. Prof. Bästlein’in Avusturya’da öğretim üyesi olması sebebiyle ben de onunla okumak istediğim için Avusturya’ya yerleştim. Yüksek lisans biteli yaklaşık beş

Yaşamı bir yolculuk olarak deneyimlemek, mutluluğa ve idealinde olan o "ev"e ulaşmak için hep yolda olmak ve ilerlemek benim sanatçı kişiliğimi oldukça şekillendiren olgular.

seneler oluyor. Ancak bir şan sanatçısının teknik öğrenme sevdası asla bitmiyor. Sanırım bir ömür boyunca öğreniyor ve daha iyisi için çalışmaya devam ediyorsunuz. Yurt dışına çıkma isteğim sahneye çıkmadan evvel tecrübemi geliştirmek içindi, o anlamda Graz benim için doğru bir başlangıç oldu. Tabii ki bir şan hocasının çok iyi olması gerekir, ama benim için usta-çırak ilişkisinin uyum içinde olması da çok önemli. Şan, sabır ve adanmışlık isteyen uzun bir yol. Bu süreç sayesinde hayranlıkla dinlediğim sanatçılarla hem birebir çalışma hem de aynı sahneyi paylaşma fırsatım oldu. Ne mutlu bana ki geriye dönüp baktığımda “iyi ki” diyebildiğim bir seçim yapmışım. Zorluklar hayatın her alanında var, fakat beni yolumdan vazgeçirmek için yeterli bir sebep değil sanırım.

İçinde bulunduğumuz ekonomik olarak bu sıkıntılı dönemde yurt dışına eğitim almak için gitmek isteyen genç müzisyenlere ne gibi tavsiyeleriniz ve çözüm önerileriniz olur? Siz nasıl bir yol izlediniz ve nasıl destek buldunuz?

Eğer öğrenciyse ve yurt dışında okumak istiyorsanız sanırım kararlılığınızı korumak şu anki koşullarda daha da önemli. Odağınızı imkânsızlıklara çevirdiğinizde bir şeyi yoktan var etmeniz mümkün değil. Hayatın onu mümkün kılmak için tahmin edemeyeceğimiz sayısız olasılığı var. Benim için her şey “ben gideceğim” dememle başladı. O zaman araştırmaya başladım nelerin yapılması gerektiğini. İlk etapta Almanca öğrenmem ve sonra okullara başvurmam gerektiğini mesela. Adım adım ilerledim. Bizim ülkemiz altın kalpli insanlarla dolu. Yapmak istediğiniz her ne ise kararlılığınızı yanınıza alın ve insanlara ulaşın. Desteğin nereden ve nasıl geleceğini hiç bilemezsiniz. O yüzden olabildiğince e-posta yazmaktan, birebir görüşmeler ayarlamaktan çekinmeyin. Kendinize inandığınızda size başkaları da inanacaktır. Benim yurt dışında okumam o dönemde bile ailemin zorlanmadan

karşılayabileceği bir durum değildi.

Ama bir an bile gitmekten şüphe ettiğimi hatırlamıyorum. Bir çözüm bulurum diye düşündüm hep. Yazdığım e-postalardan gerçekten muazzam destekleyici geri dönüşler aldım. Bana olan inançları ve eğitimime olan yüzde yüz destekleri için sevgili Borusan Ailesi’ni, Avusturya Liseliler Vakfı’ını ve Dr.Nevzat Doğan’ı buradan en derin sevgi ve teşekkürlerimle anıyorum.

Dünyanın seçkin konser salonlarından biri olan Amsterdam’ın meşhur Concertgebouw’ında geçtiğimiz ay piyanist Julius Drake ile bir şan resitali verdiniz?

Bu resitalin repertuarına baktığımızda Schubert ve Schumann gibi şarkı besteciliğinin en önde gelen isimlerinin yanında Cumhuriyet tarihimizin yetiştirdiği ilk kadın bestecilerinden Nazife Güran gözümüze çarpıyor. Avrupa’da klasik müzik denilince ilk akla gelen salonlardan biri Concertgebouw’da Nazife Güran’ın eserlerinin bir Türk mezzo-soprano tarafından seslendirilmesi ülkemiz ve bizler için büyük bir gurur kaynağı. Siz bu repertuarı oluştururken nelere önem verdiniz, bu konser sizin için nasıl bir anlam taşıyor? Concertgebouw’daki konserimi sanırım ömrüm boyunca hatırlayacağım. Julius beni arayıp, benden evim, çocukluğum ve hayallerim ile ilgili biyografik bir program hazırlamamı istedi. Ona “ne çalalım?” diye sorduğumda “En sevdiğin parçaları seç. Sen ne istiyorsan onu çalalım, kalbinden geçen parçaları söyle” diye yanıtladı. Bu ne büyük bir onurdur ki dünyanın en önemli konser salonlarından biri için böylesine kişisel ve dolayısıyla kültürel bir akşamın sanatsal sorumluluğunu üstlenebildim. Yaşamı bir yolculuk olarak deneyimlemek, mutluluğa ve idealinde olan o “ev”e ulaşmak için hep yolda olmak ve ilerlemek benim sanatçı kişiliğimi oldukça şekillendiren olgular. O yüzden seçtiğim eserler “gitmek ve ufukta olanı arzulamak” ile ilgili. Tıpkı Schubert’in *Der Wanderer an den Mond* veya Nazife Güran’ın

*Mesleğimin
bugün Şan
olmasını
kararlığıma ve
ne istediğimi iyi
biliyor olmama
borçluyum. .*

Şan, sabır ve
adanmışlık
isteyen uzun
bir yol.

Fotoğraf: Simon von Boxtel

Hayalimdeki Bahçe şarkılarında olduğu gibi.

Seyircimizin de bu özel yolculuğa bizimle birlikte çıkmasını dilediğimiz için grup aralarında alkışlanmamasını özellikle rica ettik. Böylelikle Schubert'ten Güran'a olan geçiş kesintisiz bir şekilde sağlanabilecek ve onları doğduğum topraklara yanımda götürebilecektim. Aynı gökyüzünün altında, aynı duyguları ifade eden iki farklı armonik dünya bir bütün olarak deneyimlenebilecekti. Nazife Güran'ın mezzo-soprano için bestelediği şarkıları sayesinde ben ana dilimde hikâyemi anlatırken seyircinin beni anladığını, benimle empati kurduğunu hissedebiliyordum. Schubert ve Güran'ın yanı sıra içinde Schumann'ın *Dichterliebe* eserini de seslendirdiğim bu programın seyirci tarafından büyük bir sevgiyle karşılanması beni tabii ki inanılmaz gururlandırdı. Uluslararası bir sahnede Türk kültürümüzden bir parça tanıtılmış olduğum için kendimi hem çok şanslı hem de mutlu hissediyorum. Dakikalarca ayakta alkışlandığımız bu akşam benim için hep çok özel olarak kalacak.

Türkçe şarkı söylemenin incelikleri

nelerdir? Bu teknik hakkındaki düşüncelerinizi de paylaşabilir misiniz?

Sanırım her dil için geçerli olduğu kadar Türkçe için de telaffuzun anlaşılır olması önemli. Benim söylediğim eserlerin ton aralığı genellikle konuşma tonuma yakın olduğu için bana çok doğal geliyor Türkçe şarkı söylemek.

Sizi ülkemiz sahnelerinde görmeyi çok isteriz ve yakın zamanda İstanbul'da izleyeceğimiz için heyecanlıyız...

17 Haziran 2023 akşamı 51. İstanbul Müzik Festivali kapsamında dünya prömiyeri yapılacak olan Michael Ellison'un bestelediği Yaşar Kemal'in *Binboğalar Efsanesi* romanından uyarlanan aynı adlı operasında anlatıcı olacak rol almaya geliyorum. Evimde tekrar sahne alacak olduğum için ben de çok heyecanlıyım!

Can Okan'ın şefliğinde içinde bozlak şarkıcılarının da muhteşem yorumlarının yer aldığı bu eşsiz esere tüm müzikseverleri davet ediyorum. 🎻